

Nordia 2019 Sarpsborg. Synopsis 2 (190804)

Norge - Sverige

1. Syfte

Syftet med detta exponat är att belysa **vänskapen och närheten grannfolken Norge-Sverige emellan**. Det sker med vykort som på något sätt har båda länderna som gemensam nämnare.

2. Så är exponatet organiserat

Exponatet är till en början uppbyggt **tidsmässigt** med tidig historia och de så viktiga händelserna 1718, 1814 och 1905. Detta upptar nästan två ramar
Närheten mellan länderna är extra påtaglig där det finns **geografiska gränser** och därför består de avslutande 3 av 8 ramarna av fylke/län som gränsar till varandras länder. Exponatet är omfångsrikt men skulle kunna vara det ännu mer. **Jag har valt att se samhörigheten mer ur svenska ögon** då jag är svensk. Jag har med avsikt valt att berätta lite om Oslo och svenskt där men avstått Stockholm ur norska ögon, bland annat för att Oslo ligger så nära Sverige.

3. Så är exponatet utvecklat

Exponatet är i stor utsträckning omarbetat sedan Wer-
namo 2015 och det identiska vid Postex 2017 då det endast ställdes ut för att bli kvalificerat för nordisk utställning. Många kort är nu borttagna till förmån för avsevärt bättre sådana och antalet ramsidor är utökat från 5 till 8. Av tidigare 205 kort är **35 mer vanliga borttagna** och ersatta av mer ovanliga sådana. Sedan har det tillkommit tre ramsidor. Totalt visas nu 327 vykort varav ett är med icke vysidan men detta tillför exponatet väldigt mycket i form av vykortshistoria. **Av de totalt 327 vykorten är 157 helt nya sedan det ställdes ut senast**. Målet har varit att i möjligaste mån **harmonisera vänster-sidor med högersidor** men i vissa fall har detta inte gått att uppnå. **Överlappning** finns på endast 11 av 64 sidor. Genom överlappning kan man få med ytterligare kort och döljer man bara himmel eller tom yta stör det inte.

4. Utmaningen att samla

Utmaningen är att via vykort visa samhörigheten mellan Norge och Sverige. Givetvis finns det svårigheter då länderna väldigt sällan haft gemensam vykortsutgivning. Här finns den stora utmaningen i exponatet, att få fram vykort som ändå visar samhörighet.

5. Möjligheter att hitta material

Att hitta vykort som passar in i exponatet är lätt. Däremot är det svårt att hitta äldre vykort men avsnitten om 1814 och

1905 innehåller många väldigt ovanliga kort.

Vissa norska kommuner har väldigt få invånare, ibland bara kring 1.000 och vykortsutgivningen från dessa har ofta varit mycket liten.

Positivt med norska vykort är att förlagen **Aune och Mittet** varit mycket frikostiga med utgivning även från landsbygden.

6. Betydelse – raritet

Rariteten har ibland fått stå tillbaka för att exempelvis få med något kort från **varje gränskommun**. Flera av vykorten som visas från gränsstationerna är dock ganska ovanliga. Raritet med vykort handlar ofta om **privattagna** sådana då dessa ofta är i små upplagor. Exponatets tema är dock sådant att det inte kan sägas finnas särskilt många privattagna vykort att finna.

I fet stil under vykortet finns fakta om förlag, ungefärligt årtal och liknande. Vykortets motiv anges i mager stil och likaså tillkommande fakta.

De mest ovanliga vykortet har en röd ram – totalt 24.

Dessa har fått en mer framskjuten placering så att de inte drunknar i övriga objekt.

De för **exponatets tio viktigaste vykortet** presenteras i korthet nedan.

7. Forskning

Som vykortssamlare sedan drygt 25 år tillbaka, studier av litteratur av Sveriges Filatelist-Förbund medverkan på kurser med mera finns en bakgrundkunskap om vykort och vykortshistoria. Jag har tidigare fått guld med tre olika vykortsexponat – bland annat 2013 i Lilleström – och fått Grand Prix International vid Nordia 2017.

Egen forskning handlar i huvudsak om studier av litteratur samt intervju med ett 10-tal personer från båda länderna om vad de mest tänker på kring grannlandet. Detta gjordes i huvudsak under utställningen Stockholm 2019 och hjälpte mig till en viss del att ta med vissa vykort som passar in i exponatet, Jag har inte mer än i visa fall angett **tryckmetod** då jag inte ansett det vara särskilt betydelsefullt i just detta exponat. Jag har inte heller med stämpelår då det inte är väsentligt förutom att det kan ha betydelse när man ska avgränsa tiden för ett vykorts tillkomst.

8. Förslag till läsning för juryn

Jag rekommenderar boken **Vykortets historia** som är en guldgruva när det gäller tryckmetoder och förlag, i huvudsak för Sverige. Exponatet kan i sin helhet ses på länken här

<http://gamla.skillingaryd.nu/Frimarken/utställningar/2019-nordia-sarpsborg/norge-sverige-2019.pdf>

Här följer en del av de viktigaste objekten för exponatet. Siffran står för sida i exponatet.

1. Gränsstationerna.

Svinesund har varit den stora inkörsporten till respektive land. Den här överfarten och båtvägen här har genom århundradena spelat stor roll i förbindelserna länderna emellan.

2. Tusenårigt samarbete.

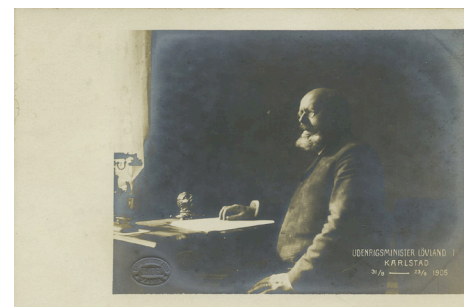
År 1101 möttes enligt hävderna Nordens tre konungar vid älven. Det som var Norge en gång i tiden blev sedermera svenskt som Bohuslän och Jämtland.

6. Kungarna. De svenska och norska kungahusen hade åtminstone förr stor betydelse i relationerna länderna emellan. 1814 var ett stort år för Norge.

7. Unionsupplösningen – fredens bevarade. Norges utrikesminister Løvland i Karlstad 31/8-23/9 1905.

14. Samarbete.

Voksenåsen, Voksenkollen (Oslo). Voksenåsen är en hotell- och konferensanläggning med ett särskilt center för svensk-norsk programverksamhet. Den tillkom bland annat på initiativ av Svensk-norska samarbetsfonden och personer som var engagerade i Svenska Norgehjälpen.

15. Transportmöjligheter förenar. Kryss-Pilen. Göteborg-Sandefjord. Att ta sig till och från är viktigt för gränshandel och besök.

24. Flytt till annat land.

På spark nummer 2 står Markus Klövstad som var född i Norge och som tog med sig många traditioner när han flyttade till Sverige.

31. Norgehistorier – Sverigehistorier.

Vi svenskar och norrmän älskar att skoja med varandra och hatkärleken kan ta olika uttryck. Ibland är det roligt, ibland väcker det åtlöje i det andra landet.

– Vilken dålig kokbok!
sa norrmannen.
– Håll oljan i pannan står det,
men oljan rinner bara ner i
ögonen varje gång jag försöker.

36. Svenskt-norskt samarbete. Svenskar/ svenskor i Norge och norrmän/ norskor i Sverige ger en förbrödring och försysning länderna emellan. Annifrid i svenska gruppen ABBA kommer från Norge.

57. Morokulien.

Samarbetet för 60 år sedan utmynade i starka vänskapsband länderna emellan.

